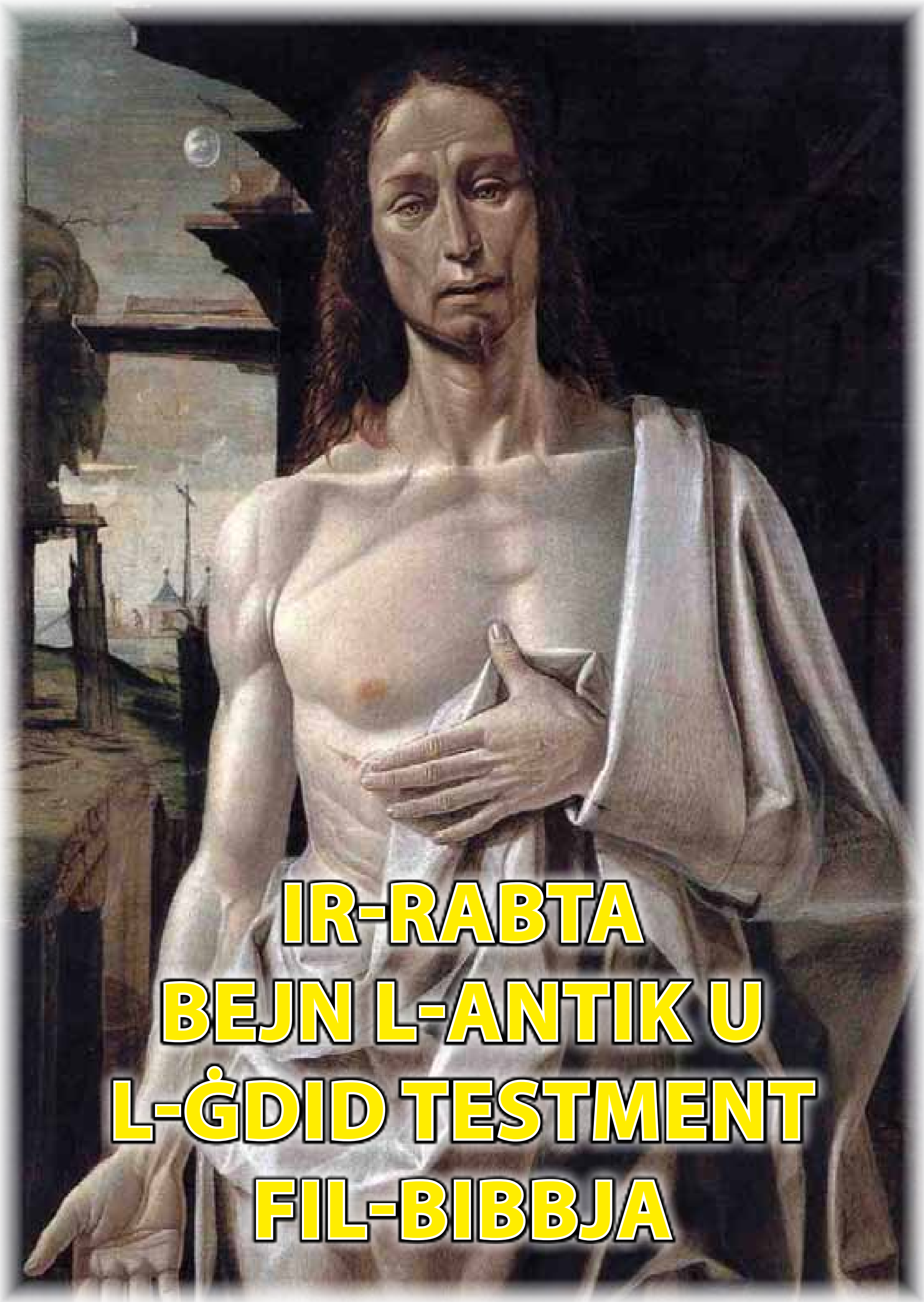

IR-RABTA BEJN L-ANTIK U L-ĠDID TESTMENT FIL-BIBBJA

Fr Charles Buttiġieġ

"Araw, għax jiġi żmien, Oraklu tal-Mulej, meta jien nagħmel patt ġdid ma' dar Israel u dar Ġuda" (Ġeremija 31:31)

Il-Bibbja għandha żewġ partijiet, li nsejħulhom l-Antik Testment u l-Ġdid Testment jew ir-Rabta l-Qadima u r-Rabta l-Ġdida. Fl-Antik Testment għandna l-istorja tal-pjan tas-salvazzjoni minn Alla bħala tħejjija għall-Miġja tal-Mulej. Fil-Ġdid Testment għandna l-ħajja u tagħlim ta' Ġesù li jilħaq il-qofol tiegħu bil-passjoni, il-mewt u l-qawmien tiegħu. Din l-aħbar it-tajba tas-salvazzjoni nkomplu narawha titħabbar permezz tal-appostli mmexxija mill-Ispirtu s-Santu.

Ir-Rivelazzjoni tal-Missier

L-ewwel nett il-Ġdid Testment ma jwarrabx it-Testment il-Qadim, anzi t-Testment il-Ġdid jimplika dak li hemm fir-Rabta l-Qadima. Hemm xejn inqas minn madwar 350 kwotazzjoni mill-A.T.

fil-Ġdid Testment, anke Ġesù innifsu jikkwota mill-A.T. Fil-Ġdid Testment il-missjoni ta' Ġesù tiffoka fuq r-rivelazzjoni tal-Iben ta' Alla u r-rivelazzjoni tal-Missier mill-Iben li tagħti risposta finali ta' dak kollu li Alla għamel mal-poplu ta' Israel fl-Antik Testment. Jiġifieri, nsiru nafu lil Missier mhux biss permezz tal-ħolqien, permezz tal-alleanzi jew tal-pattijiet, jew permezz tal-profeti, jew permezz tat-tempju; imma huwa l-Iben innifsu li jurina lill-Missier kif naraw fl-erba' evanġelji: "Missier, igglorifika lili bil-glorja li kelli miegħek qabel ma kienet id-dinja… il-glorja li tajtni int, għaliex int ħabbejtni sa minn qabel il-ħolqien tad-dinja" (Ġw 17:5-24); "Kollox kien mogħti lili minn Missieri, u ħadd ma jagħraf lill-Iben jekk mhux il-Missier, kif ħadd ma jagħraf lill-Missier jekk mhux l-iben u dak li lilu l-Iben irid jgħarrafhulu" (Mt 11:25-27, ara ukoll Lq 10:21-22).

Din ir-relazzjoni bejn l-Iben u l-Missier narawha fuq kollox fir-raba' evanġelju ta' San Ġwann: "Jien u l-Missier aħna ħaġa waħda, (bil-grieg: *hen semen*)" (Ġw 10:30); "Il-Missier huwa fija u jiena fil-Missier" (Ġw 10:38); "Min ra lili ra lill-Missier" (Ġw 14:9); "Li kieku kontu tafu lili, kontu tafu lil Missieri ukoll" (Ġw 8:19). "Il-ħwejjeġ li jagħmel il-Missier jagħmilhom l-Iben ukoll, bħalu" (Ġw 5:9); "Bħalma l-Missier iqajjem lill-mejtin u jagħtihom il-ħajja, hekk ukoll l-Iben jagħti l-ħajja lil dawk li jrid hu" (Ġw 5:21); "Dak kollu li għandu l-Missier huwa tiegħi" (Ġw 16:15); "Jiena m'iniex waħdi, imma miegħi għandi l-Missier li bagħtni (Ġw 8:16).

Il-Patt il-Ġdid fi Kristu

F'Ġen 15:9-17 naraw il-metodu antik semitiku ta' kif kien isir il-patt bejn żewġ partijiet, fejn litteralment l-annimali tas-sagrifiċċju kienu jinqasmu min-nofs u l-partijiet involuti fil-kuntratt kienu jgħaddu minn bejn il-bhima maqsuma biex juri li minn ma josservax il-kuntratt ikun ħaqqu l-mewt. Fl-Ebrajk il-kelma patt hija *berit*, u tfisser 'li taqta' patt' aktar milli 'tagħmel patt'. Juri fuq kollox it-tixrid tad-demm bħala kundizzjoni neċessarja għall-patt. Issa l-patt il-ġdid huwa mħabbar mill-profeta Ġeremija 31:31-34; Eżekjel 36:27; Isaija 54:10; Osea 2:18-23 u mill-profeta Malakija 3:1-4. F'Ġer 31:31 niltaqgħu mal-patt il-ġdid li se jagħmel Alla mal-Poplu tiegħu, bl-ebrajk *berith hadaxah*, bil-grieg *he diatheke kaine*: "Araw, għax jiġi żmien, Oraklu tal-Mulej, meta jien nagħmel patt ġdid ma' dar Israel u dar Ġuda". Il-patt il-qadim tas-Sinaj intemm minħabba d-dnubiet ta' Israel. Iżda issa Alla se jagħmel patt ġdid imnaqqax fil-qalb tal-laħam, u mhux fuq il-ġebel. Dan il-patt, ġie fis-seħħ bis-sagrifiċċju bid-demm ta' Ġesù Kristu fuq is-salib.

Il-qofol ta' dan kollu li għidna narawh fuq kollox f'Ġesù Kristu fl-Aħħar Ċena. Għandna l-kliem tat-twaqqif tal-Ewkarisija f'Mt 26:28 fejn naraw il-barka tal-patt il-ġdid: "għax dan huwa demmi, id-demm tal-patt, li jixxerred għall-kotra għall-maħfra tad-

dnubiet"; f'Mk 14:24: "Dan huwa demmi, id-demm tal-patt, li jixxerred għall-kotra"; f'Lq 22:20: "Hekk ukoll wara l-ikla ħa l-kalċi u qal: 'Dan il-kalċi huwa l-Patt ġdid b'demmi, id-demm li jixxerred għalikom'"; u 1 Kor 11:25: "Dan il-kalċi hu l-patt il-ġdid b'demmi; agħmlu dan kull meta tixorbu, b'tifkira tiegħi". Għandna dejjem preżenti hawnhekk il-kelma 'patt'. Ġesù Kristu għalhekk huwa l-medjatur ta' dan il-patt il-ġdid.

Il-Qawmien ta' Kristu

L-aħbar tal-qawmien mill-mewt ta' Kristu wara tlitt ijiem fil-qabar, anke tal-ġisem tiegħu kienet aħbar tassew inkredibbli. L-ewwel kitba li nsibu fil-Ġdid Testment rigward ir-riżurrezzjoni ta' Sidna Ġesù Kristu nsibuha fl-ittri pawlini, fejn San Pawl stess kellu l-esperjenza ta' Kristu ħaj. Infatti San Pawl jisħaq ħafna fuq il-qawmien ta' Kristu lill-komunità tal-Korintin fejn il-kuntest pagan kien iħaddan biss l-immortalità tar-ruħ biss u mhux il-qamwien tal-ġisem. "L-ewwel nett għallimtkom dak li tgħallimt, li Kristu miet għal dnubietna, skont il-Kitba, u kien midfun u qam fit-tielet jum skont il-Kitba, u deher lil Kefa, imbagħad lit-Tnax." (1 Kor.15:3-5). Dan it-twemmin iffundat mela fuq xhieda awtentika u apostolika juri ġrajja li qatt ma ġrat qabel u lil ebda persuna, li Ġesù qam mill-mewt biex ma jmutx aktar.

Għalhekk il-qawmien mill-imwiet jimplika Kristu fir-realtà totali tiegħu u għalhekk anke l-ġisem tiegħu ġie mqajjem għall-glorifikazzjoni u għall-immortalità. Dan kien l-ewwel messaġġ ta' predikazzjoni tal-appostli li mbagħad wara diversi stadji, dan il-materjal ta' predikazzjoni nkiteb fl-evanġelji li għandna.

Din ir-realtà tal-qawmien hija mela l-prova l-iktar importanti għall-verità tal-kristjaneżmu. Kien għalhekk li San Pawl ikompli jgħid li permezz tal-qawmien ta' Kristu, Kristu Rxoxt huwa Ħaj għal dejjem; "U jekk Kristu ma qamx, fiergħa hi l-predikazzjoni tagħna u fiergħa l-fidi tagħkom… Imma le: Kristu qam minn bejn l-imwiet, l-ewwel fost il-mejtin. Għax bi bniedem ġiet il-mewt u bi bniedem il-qawma tal-imwiet. Għax bħalma kulħadd imut f'Adam, hekk ukoll kulħadd jerġa' jieħu l-ħajja fi Kristu" (1 Kor 15:14).

Biblijografija

Farkasfalvy, D., *Jesus reveals the Father: The center of New Testament Theology*, Communio 26 (1999) 235-257.

Grilli, M., *Quale rapporto tra i due Testamenti?*, Bologna 2007.

Kummel, G., *The Theology of the New Testament*, Nashville (TN) 1973.

Pontificia Commissione Biblica, *Il popolo Ebraico e le sue Sacre Scritture nella Bibbia Cristiana*, Città del Vaticano 2001.

Segalla, G., *Rassegna di teologie del N.T.*, Studia Patavina 16 (1969) 131-149.